

ALUKSI

Mitkä muistot kannattelevat ja mitkä painavat sinua?

Tämän kirjan johtoajatus on, että muistoista ihminen saa voimaa ja itsetuntoa. Kirja kertoo, miten tavallisen ihmisen tavallinen elämä on kaiken kaikkiaan mielenkiintoista ja miten se voi sisältää runsaasti toisille jaettavia aineksia. Jokaisesta eletystä elämästä löytyy merkityksellisiä kokemuksia – kannattelevia tai painavia muistoja –, niin että siitä voidaan rakentaa muistoihin perustuva luova työ. Tästä kirjasta jokainen saa välineitä, ideoita ja innostusta työhön, jossa yksi askel taaksepäin voi olla kaksi askelta eteenpäin.

Taidelähtöisten työmenetelmien kysyntä on aivan viime vuosina erityisesti sosiaali- ja terveysaloilla lisääntynyt. Kulttuurialojen toimijoille tämä on tarjonnut runsaasti uudentyyppejä työtilaisuuksia. Ei kuitenkaan tarvitse olla kulttuurin ammattilainen, että kykenee käyttämään luovia työmenetelmiä. Toivon, että tämä kirja välittää lukijalle kuvan luovasta muistelusta yhteisöllisenä voimavarana, josta kaikki voivat ammentaa ammatillisia eväitä ja hyviä käytäntöjä.

Edellisessä kirjassani (Kutkuttavaa taidetta, PS-kustannus 2006) olen kertonut alustavasti luovasta muistelutyöstä ja kokemuksista, jotka ovat syntyneet Voimaa muistoista -projektin tiimoilta. Tämän vuonna 2005 alkaneen EU-projektin, jota hallinnoi Euroopan muistelutyon verkosto, innostamana on syntynyt hyvin vahva kiinnostus muistelutyyöhön ja -koulutukseen. Tässä kirjassa kerron erityisesti Voimaa muistoista -hankkeeseen osal-

listuneiden ihmisten omista kokemuksista, siitä miten ja miksi he ovat halunneet työstää ja jakaa muille muistojaan. Mukana on myös useita esimerkkejä muista hankkeista ja työpajoista. Terhi Willman kertoo sarjakuvatyöskentelystä ja Tiina Meling kuva- ja värityöskentelystä. Muun muassa näiden elävien esimerkkien kautta toivon, että lukijalle avautuvat ne moninaiset merkitykset, jotka liittyvät luovaan muistelutyöhön.

Itse olen opetustyössäni viime vuosina soveltanut muistelutyön luovia menetelmiä monipuolisesti ja havainnut niiden käyttökelpoisuuden. Muistorasia, muistojen teatteri tai vaikka muistoista tehty sarjakuva tuo näkyväksi tavallisen ihmisen elämäntarinan, jonka kautta menneisyys avautuu aivan eri lailla kuin virallisen historiatiedon kautta. Jokaisen ihmisen kerrottu tarina on ainutlaatuinen ja siksi kertomisen arvoinen. On ollut myös suuri ilo matkata Suomea ja Ruotsia ristiin rastiin kertomassa, miten muistojen dokumentointi taidelähtöisin menetelmin on avannut tavalliselle ihmiselle luovuuden ilon. Luovuus ei ole vain lasten ja taiteilijoiden etuoikeus.

Tässä kirjassa asetan etualalle muistojaan luovasti työstävän ihmisen. Erityishuomion saa toiminnan merkitys ja sen eheyttävä vaikutus. Mukana on ihmiselämän koko kaari lapsista vanhuksiin. Esittelen muutamia luovan muistelutyön menetelmiä, joista on olemassa kokemuksia ja esimerkkejä. Annan erityisesti tilaa muistorasiatyöskentelylle ja muistojen teatterille, koska niistä ei ole suomen kielellä olemassa kattavaa esitystä. Kerron myös muutamista uudentyyppisistä tarinallisista ja visuaalisista tekniikoista. Sen lisäksi kerron useista tuoreista projekteista ja oppimistilanteista, jotka täydentävät ja syventävät muistelutyön osaamista. Lopuksi pohdin, miten monipuolisesti luovan muistelutyön menetelmiä voi soveltaa esimerkiksi hyvinvointi-, koulutus- ja kulttuurityöhön, ja annan luovan muistelutyön ohjaajalle käytännöllisiä vinkkejä.

Uskon, että juuri muistoista kumpuava luova työskentelyä on helppo toteuttaa monellakin alalla, koska siihen jokaisella on

valmiuksia. Jokaisella on muistoja, elettyä elämää, tarinoita jaettavaksi. Siinä mielessä muistelutyö on demokraattisin työmuoto, jokainen on tavallaan oikeassa. Ei nimittäin ole oikeaa tapaa muistella eikä liioin oikeaa tapaa niitä työstää. Lopputulosta ei tarvitse verrata mihinkään. Muistorasia, omista muistoista syntynyt roolityö, muistoista tehty sarjakuva, skräp-albumi ym. ovat tekijänsä näköisiä. Ne kertovat yksilön tai yhteisön eletystä elämästä, joka on ainutlaatuinen ja ainutkertainen. Ei tarvitse kysyä, onko tekijä osannut tulkita vaikkapa kirjailijan tarkoitusta tai noudattaako esimerkiksi muistorasia historian totuutta. Näiden töiden totuus löytyy vain ihmisestä itsestä.